KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 4.4.2007
KOM(2007) 182 v konečném znění

SDĚLENÍ KOMISE RADĚ, EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

Zlepšení předávání znalostí mezi výzkumnými institucemi a průmyslem v celé Evropě: otevřené přijetí inovace

- Provádění lisabonské agendy -

{SEK(2007) 449}

SDĚLENÍ KOMISE RADĚ, EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

Zlepšení předávání znalostí mezi výzkumnými institucemi a průmyslem v celé Evropě: otevřené přijetí inovace

- Provádění lisabonské agendy -

(Text s významem pro EHP)

Silná vědecká znalostní základna je jednou z tradičních klíčových hodnot Evropy a umožnila nám zařadit se do světové špičky v několika oblastech výzkumu[1]. I přes tyto úspěchy je celosvětové postavení evropského výzkumu ohrožováno rychle se měnícím výzkumným prostředím. Zároveň stojí evropský výzkum před dopady globalizace trhů a průmyslu, digitalizace a nových technologií, jakož i před nutností řešit sociální otázky, jako je stárnutí populace nebo změna klimatu.

Komise ve své široce založené inovační strategii pro EU[2] stanovila za jednu z klíčových oblastí pro akci zlepšení předávání znalostí[3] mezi veřejnými výzkumnými institucemi[4] a třetími stranami, včetně průmyslu a občanských organizací. Toto sdělení reaguje na tuto potřebu a představuje několik vodítek pro členské státy. Přináší představy ohledně toho, jak mohou členské státy a Společenství společně jednat a vzájemně se posilovat, aby překonaly některé existující překážky, především pokud jde o podporu nadnárodního rozměru předávání znalostí. Toto sdělení je doprovázeno pracovním dokumentem útvarů Komise o „nezávazných pokynech pro univerzity a další výzkumné instituce pro zlepšení jejich vazeb na průmysl v celé Evropě“, které se zakládají na osvědčených postupech stanovených několika vnitrostátními veřejnými orgány a na práci různých evropských sdružení zúčastněných subjektů.

---

1 Evropa má v současnosti nejvyšší počet absolventů přírodovědných a technických vysokoškolských oborů a akademických prací na jednoho obyvatele (Základní údaje: http://ec.europa.eu/invest-in-research/monitoring/statistical01_en.htm).

2 „*Uvádění znalostí do praxe: široce založená inovační strategie pro EU*“ – KOM(2006) 502.

3 Předávání znalostí zahrnuje procesy zachycování, shromažďování a sdílení explicitních i implicitních znalostí, včetně dovedností a způsobilosti. Zahrnuje komerční i nekomerční činnosti, jako je spolupráce při výzkumu, poradenství, udělování licencí, tvorba vedlejších produktů, mobilita výzkumu, publikace atd. Důraz je sice kladen na vědecké a technologické znalosti, ale zahrnuty jsou i další formy, například obchodní postupy umožněné novými technologiemi.

4 Pro účely tohoto dokumentu se termín „výzkumné instituce“ používá pro všechny instituce vyššího vzdělávání (bez ohledu na jejich název a status v členských státech, např. pro univerzity, vysoké školy nebo technické vysoké školy) a státní výzkumná střediska a organizace.

1. POTŘEBA AKCE

Jedním ze závažných problémů je, jak lépe využít výzkum a vývoj financovaný z veřejných zdrojů. Ve srovnání se Severní Amerikou[5] vytvoří průměrná univerzita v Evropě[6,7] mnohem méně vynálezů a patentů. Je to způsobeno především tím, že evropské univerzity řídí znalosti a duševní vlastnictví méně systematicky a odborně. Účinné předávání znalostí mezi evropskými výzkumnými institucemi je navíc brzděno řadou faktorů, včetně kulturních rozdílů mezi obchodní a vědeckou komunitou, nedostatku pobídek, právních překážek a roztříštěných trhů znalostí a technologií[8]. Všechny tyto faktory nepříznivě ovlivňují růst a vytváření pracovních míst v Evropě.

Důležitost předávání znalostí pro posílení konkurenceschopnosti a přispění k účinnosti veřejného výzkumu proto členské státy čím dál více uznávají a promítají ji i do svých *vnitrostátních reformních programů* vytvořených v rámci lisabonské strategie. Provádí se mnoho iniciativ zaměřených na podporu spolupráce mezi výzkumnými institucemi a podniky. Několik členských států uskutečnilo iniciativy na podporu a usnadnění předávání znalostí (například nové zákony, režimy práv duševního vlastnictví, pokyny nebo vzorové smlouvy) a mnohé další plánují zintenzívnit své úsilí v této oblasti. Tyto iniciativy jsou však často vytvořeny z vnitrostátního pohledu a nedokáží řešit nadnárodní rozměr předávání znalostí. Proto jsou pro vzájemné vztahy mezi univerzitním a průmyslovým výzkumem a vývojem zapotřebí rovnější podmínky.

Evropské univerzity a další výzkumné instituce si rovněž uvědomují, že se jejich role v globalizovaném hospodářství mění, a uskutečnily zajímavé iniciativy. Uvědomují si, že nejen vzdělávají absolventy pro místní trh, ale že v globálním měřítku samy soupeří o studenty, výzkumné pracovníky a průmyslové partnery. V důsledku toho pochopily, že budou muset nabídnout výzkum světové úrovně, aby v budoucnu přilákaly studenty a výzkumné pracovníky. Aby zůstaly nadále atraktivní, budou se muset otevřít podnikání a mezinárodní spolupráci, čímž mohou také získat nové zdroje financování. Sdílení znalostí, především prostřednictvím spolupráce v oblasti výzkumu a vývoje s podniky, což je zároveň možný zdroj příjmů výzkumných institucí, může významně podpořit jak kvantitu, tak kvalitu prováděného výzkumu.

2. PRŮMYSLOVÉ A VÝZKUMNÉ INSTITUCE – SPOLUPRÁCE NA CESTĚ KE ZNALOSTNÍ EKONOMICE

V posledních letech je stále jasnější, že je zapotřebí sdílet znalosti mezi výzkumnými institucemi a průmyslem. Historicky byly výzkumné instituce vnímány jako zdroj nových nápadů a průmysl nabízel přirozený způsob maximalizace využití těchto nápadů. V posledním desetiletí však došlo k významné změně rolí obou stran.

---

5 Průzkum AUTM – http://www.autm.net/events/File/FY04%20Licensing%20Survey/04AUTM-USLicSrvy-public.pdf

6 Průzkum ProTon – http://www.protoneurope.org/news/2006/art2006/artjanmar06/2asfy2004/attachment_download/file

7 Průzkum ASTP za rok 2006 – http://www.merit.unu.edu/publications/docs/200605_ASTP.pdf

8 http://ec.europa.eu/invest-in-research/pdf/download_en/consult_report.pdf

Mnohé společnosti rozvíjejí *otevřený inovační přístup* k výzkumu a vývoji, přičemž kombinují vnitřní i vnější zdroje, a usilují o maximalizaci hospodářské hodnoty svého duševního vlastnictví, i když přímo nesouvisí s jejich hlavní činností. Zejména začaly vnímat veřejný výzkum jako strategický zdroj.

Zároveň se jasně ukázalo, že výzkumné instituce musejí ve svém vztahu s průmyslem hrát aktivnější roli, aby maximalizovaly využití výsledků výzkumu. Tato nová role[9] vyžaduje specializované zaměstnance, kteří by obchodně využitelné zdroje znalostí stanovili a řídili, tj. určili, jak nejlépe nový nápad uvést na trh, jak zajistit příslušné zdroje (financování, podpůrné služby atd.) k uskutečnění a jak získat přiměřený závazek od všech zúčastněných stran.

2.1. Vytváření podmínek pro úspěšné předávání znalostí

Prosadil se názor, že zapojení podniků do řízení výzkumných institucí může pomoci zaměřit výzkumné a vzdělávací činnosti na potřeby společnosti, přinést odborné znalosti na podporu činností předávání znalostí a naznačit ochotu zavést do všech činností přístupy zaměřené na inovace. Takové vzájemné působení pomohlo usnadnit mobilitu mezi odvětvími, jmenovitě prostřednictvím dočasných výměn zaměstnanců a prostřednictvím zaměstnávání mladých absolventů vysokých škol v průmyslu.

Mnohé evropské výzkumné instituce kromě toho v nedávných letech zřídily úřady pro předávání znalostí, jejichž cílem je zlepšit spolupráci a využití výsledků výzkumu a jejich přijímání podniky. Jejich úspěch do velké míry závisí na dovednostech a schopnostech zaměstnanců i na strategické roli, která je jim a jejich samostatnému řízení určena. **Aby mohli zaměstnanci pracující na předávání znalostí plnit své úlohy účinně, musí mít širokou škálu schopností.** Často se však na tato místa dostanou nezkušení zaměstnanci. V několika málo zemích existuje průběžný odborný růst, ten je ale často z hlediska nákladů a/nebo výsledku nepřiměřený. Komise v současnosti zkoumá způsoby řešení tohoto problému. Sedm členských států[10] buduje s podporou Komise[11] rámec, který má úředníkům pro předávání znalostí zajistit kvalifikace, které mezi sebou členské státy vzájemně uznávají. PROTON Europe[12] se navíc na základě *Institutu pro předávání znalostí*[13] ze Spojeného království snaží vytvořit systém akreditací pro stávající úředníky pro předávání znalostí podle jejich zkušeností a záznamů.

Aby mohly **výzkumné instituce** provádět předávání znalostí účinně, **musejí být dostatečně samostatné, aby mohly přijímat zkušené zaměstnance pro předávání znalostí na základě soutěže.** Zvýšená mobilita mezi veřejným a soukromým sektorem pomůže výzkumným pracovníkům z výzkumných institucí a manažerům stanovit potřeby, které s průmyslem sdílejí. Tuto mobilitu ale mohou znesnadňovat určitá pravidla a administrativní překážky. Výměnu pracovníků například mohou znemožňovat pravidla týkající se praxe a regulace trhu práce, zejména pravidla pro systémy sociálního zabezpečení a úpravy důchodů. V některých zemích navíc výzkumní pracovníci z veřejného sektoru nesmějí pracovat pro podniky na částečný úvazek, poskytovat jim poradenství apod.[14]

---

9 U univerzit se této nové roli také říká „třetí poslání“.
10 AT, NL, FR, IT, SE, BE, LT
11 Projekt OMC-Net „Certifikovaný manažer nadnárodního předávání technologií“.
12 Jedno z hlavních evropských sdružení pro předávání znalostí – http://www.protoneurope.org
13 www.iknowledge transfer.org.uk
14 SEK(2006) 971.

Je také zapotřebí více zpřístupnit stávající zdroje. Toho lze částečně dosáhnout koordinací. V současnosti mají některé výzkumné instituce zaměstnance, kteří mají s odvětvím průmyslu aktivní kontakt, ale vzájemně se neovlivňují. Spojením svých schopností v oblasti předávání znalostí mohou zajistit, že budou tyto dovednosti prostřednictvím výzkumných institucí lépe zpřístupněny. Navíc mohou z outsourcingu některých specializovaných funkcí nebo ze sdružování zdrojů nebo výsledků výzkumu a vývoje (a souvisejících práv duševního vlastnictví) mezi několika výzkumnými institucemi[15] vyplynout značné výhody. Příklady sdružování zdrojů mezi několika úřady pro předávání znalostí zahrnují prodej patentů a vznik agentury pro předávání znalostí vytvořené v Německu, *Severoanglická vědecká iniciativa* nebo belgická *VIB*[16]. Případně se může takové sdružování zabývat pouze jedním odvětvím (například *White Rose Consortium*[17]) nebo jednou činností předávání znalostí.

Je zejména zajímavé poukázat na řadu výhod, které lze sdružováním patentů mezi výzkumnými institucemi získat. Sdružování patentů může pomoci vytvořit kritické množství duševního vlastnictví, které je nutné, aby se inovační nápad stal přitažlivým pro soukromý sektor. Při vhodném uvedení na trh by se o výzkumných střediscích, která duševní vlastnictví vytvořila, mohli dozvědět všichni důležití aktéři průmyslu, což by napomohlo k urychlení navázání vztahů s průmyslem. Sdružování patentů navíc může vést k posílení vztahů mezi úřady pro předávání znalostí a poskytnout základ pro další činnosti mezi institucemi. Tyto sdružené zdroje mohou být vhodné zejména pro výzkumné instituce, které nemají dostatečný rozsah a objem využitelných výsledků výzkumu, aby zdůvodnily vytvoření úřadu pro předávání znalostí. Je-li to vhodné, **měly by členské státy aktivně šířit a podporovat sdružování zdrojů mezi výzkumnými institucemi.**

Ačkoli sdružování zdrojů může být velmi užitečné na vnitrostátní nebo regionální úrovni, nadnárodním rozměrem se tyto iniciativy zabývají jen zřídka. Aby Komise ošetřila tento problém, vytvořila transevropskou síť, jejímž cílem je usnadnit mezinárodní přenos technologií, konkrétně síť *inovačních center* (*Innovation Relay Centres*, IRC)[18]. IRC jsou zřízena ve 33 zemích a poskytují univerzitám a průmyslu (zejména malým a středním podnikům) individuální poradenství. Díky spolupráci s vedoucím sdružením[19] pro předávání znalostí mezi evropskými univerzitami vytvořila jednoduchý a účinný systém, který univerzitám umožňuje strukturovaně sdílet informace o nových, obchodně využitelných technologiích se společnostmi po celé Evropě.

2.2. Podpora podnikatelského smýšlení

Potřeba zveřejňovat a zpřístupňovat výsledky se často považuje za neslučitelnou s potřebou průmyslu uchovávat informace jako důvěrné a chránit je právy duševního vlastnictví, například patenty. Zkušenosti nicméně ukazují, že podpora inovace a šíření nových znalostí mohou být slučitelné, pokud se otázky duševního vlastnictví chápou a řídí profesionálně. Vzájemné působení těchto bodů může být usnadněno nástroji, jako je rozhodovací strom CREST[20], vzorové smlouvy, například *Lambertovy dohody*[21] ze Spojeného království, nebo

---

15 Viz irská zpráva o předávání technologií – http://www.universitiesireland.ie/news/techtransfer.php
16 www.vib.be
17 www.whiterose.ac.uk
18 http://irc.cordis.europa.eu
19 ProTon Europe – http://www.protoneurope.org
20 Rozhodovací strom Crest – http://ec.europa.eu/invest-in-research/policy/crest_cross_en.htm
21 Lambertovy dohody – http://www.innovation.gov.uk/lambertagreements

pokyny, například dánský dokument o *kontaktech, smlouvách a kodexech*[22], jakož i prostřednictvím informačních iniciativ uskutečňovaných evropskými i vnitrostátními patentovými úřady. Iniciativa *Odpovědné partnerství*[23] vytvořená 4 velkými evropskými univerzitami a sdruženími průmyslu (EIRMA, EUA, PROTON, EARTO) poskytuje klíčový náhled na to, jak lze ve výzkumu dosáhnout účinné spolupráce. **Členské státy mají při vytváření a plnění takových iniciativ hrát svou roli a měly by je aktivně podporovat.**

Mnoho univerzit stále více podporuje různé přístupy „tvůrčího sdílení"[24] („*creative commons*") (veřejný přístup, veřejně přístupné publikace, veřejně přístupný software...). Tyto mechanismy mohou zajistit účinnější šíření výsledků, přestože v některých případech může být zapotřebí formální ochrana (např. práva průmyslových vzorů, patenty nebo dohody o podstatném předávání), jestliže se má produkt úspěšně uvést na trh. Je tedy důležité zajistit, aby si výzkumní pracovníci byli vědomi výhod obou přístupů a aby se rozhodovalo podle socio-ekonomického dopadu. Vzhledem k tomu, že pravidla upravující vlastnictví výsledků veřejně financovaného výzkumu a vývoje se stále po celé Evropě liší, **může být v blízké budoucnosti vhodné znovu přehodnotit otázku jednotného evropského modelu vlastnictví pro veřejně financovaný výzkum**.

Podpora podnikatelského smýšlení[25] i příslušných dovedností mezi výzkumnými pracovníky může významně přispět ke zmenšení kulturních rozdílů mezi výzkumnými institucemi a průmyslem. Aby se podpořilo jejich vzájemné působení, musejí být výzkumní pracovníci vybaveni základními dovednostmi pro předávání znalostí a podnikatelskými dovednostmi. Mělo by se nabídnout podnikatelské vzdělání, aby se jim poskytlo vzdělání v tom, jak řídit duševní vlastnictví, jak působit na průmysl, jak založit a spravovat podnik. Terciární vzdělání je sice obvykle vysoce decentralizované, existují však příklady národních strategií na podporu podnikatelského smýšlení ve vyšším vzdělávání (např. *Science Enterprise Challenge* ve Spojeném království). Aby **Komise** pomohla řešit otázku náplně takových kurzů, **financuje v současnosti projekt[26] na vytvoření základního souboru vzdělávacích materiálů na zvýšení informovanosti mezi různými aktéry o tom, jak jsou otázky řízení duševních práv důležité**.

Kromě toho je jednou z nejúčinnějších metod rozvoje těchto dovedností a sdílení znalostí pohyb zaměstnanců mezi výzkumnými institucemi a průmyslem. Komise je aktivním zastáncem těchto činností prostřednictvím projektu „*Marie Curie: strategické partnerství průmyslové a akademické sféry*" (*Marie Curie Industry-Academia Strategic Partnership*), který podporuje rozvoj dlouhodobé spolupráce prostřednictvím výměny výzkumných pracovníků. Nový *rámec státní podpory pro výzkum, vývoj a inovace* také zavedl opatření na podporu dočasného přidělení vysoce kvalifikovaných zaměstnanců z výzkumných institucí (nebo velkých společností) malým a středním podnikům.

V mnoha zemích vytvořily výzkumné instituce systém odměňování, v němž investor obdrží podíl z jakéhokoli zisku vytvořeného udělováním licencí na vynález nebo jeho dalším zhodnocením. Ukázkovým modelem je model, kde se zisky dělí rovným dílem mezi výzkumného pracovníka, výzkumnou instituci a obchodního partnera. Přestože se mohou používat určité finanční pobídky, mnoho zaměstnanců se odmítá těchto činností zúčastnit,

---

22 *Kontakty, smlouvy a kodexy* – http://billed.di.dk/wimpfiles/lores/image.asp?objno=/686201.pdf
23 http://www.responsible-partnering.org
24 Viz např. http://creativecommons.org
25 KOM(2004) 70.
26 IP4Inno – http://www.proinno-europe.eu/ip4inno.html

zejména proto, že nejsou zohledněny v kariérním postupu. **Je tedy důležité, aby kritéria ocenění zohledňovala také další činnosti, jako je patentování, udělování licencí, mobilita a spolupráce s průmyslem**[27].

3. USKUTEČNĚNÍ: SPOLUPRÁCE ČLENSKÝCH STÁTŮ A SPOLEČENSTVÍ

Z podpory veřejné politiky na úrovni regionů[28], členských států a Společenství mohou těžit jak výzkumné instituce, tak průmysl. Tato podpora může mít různé podoby, od podpory výměny správných postupů až po přímou finanční podporu mechanismům předávání znalostí. Činnosti v oblasti spolupráce členských států v *Evropském výzkumném prostoru* a v rámci lisabonské strategie prováděním „3% akčního plánu“[29] stále přinášejí konkrétní výsledky. **Členské státy by měly plně využít dostupné zdroje financování a povzbuzovat výzkumné instituce, aby činily totéž**. *Financování politiky soudržnosti* (*Evropský fond pro regionální rozvoj a Evropského sociálního fondu), vnitrostátní financování v souladu s novým rámcem novým rámcem Společenství pro státní podpory pro výzkum, vývoj a inovace*[30] a evropské *rámcové programy* by se všechny měly využít, aby se mezi podniky a výzkumnými institucemi vytvořilo více vazeb.

3.1. Evropský technologický institut

Zřízení *Evropského technologického institutu* je dobrým příkladem toho, jak může EU provádět inovační řídící modely – jak je vyloženo v programu modernizace pro univerzity – s cílem povzbudit a zrychlit proces předávání znalostí ve stávajících institucích, jakož i zvýšit jejich spojení s průmyslem, a to jako nedílnou součást strategie na využití inovační kapacity Evropy. Od představení této myšlenky Komisí v roce 2005 proběhl rozsáhlý proces konzultací a provedlo se rozsáhlé posouzení dopadů. Komise očekává, že konzultace v Evropské radě a Evropském parlamentu budou ukončeny v roce 2007 a Evropský technologický institut zahájí svou činnost v roce 2008.

Evropský technologický institut je vizionářským a odvážným dlouhodobým počinem. Zaměří se na rozvoj a začlenění všech aspektů trojúhelníku znalostí– inovace, výzkumu a vzdělání – do oblastí, které jsou pro budoucnost Evropy výzvou. **Evropský technologický institut bude zejména podporovat vzájemné působení výzkumných institucí a podniků a předávání znalostí.** V jeho řídícím orgánu bude vyvážené složení podnikatelských subjektů a akademických institucí; institut bude také poskytovat referenční model pro experimentování s přístupy k řízení více zaměřenými na podnikání.

Evropský technologický institut přinese stávajícím iniciativám EU v oblasti předávání znalostí významnou přidanou hodnotu:

– Podnikatelský sektor bude hrát klíčovou roli v každé činnosti Evropského technologického institutu. Konečným cílem Evropského technologického institutu je inovace a přeměna výsledků výzkumu a vzdělání na inovační řešení.

---

27 Závěry z konference EUA ve Vídni – http://www.eua.be/fileadmin/user_upload/files/EUA1_documents/report_web%20221006.1161606166446.pdf

28 např. podpora seskupení, „obchodních eko-systémů“

29 KOM(2003) 226.

30 Rámec pro státní podporu pro výzkum, vývoj a inovace – Úř. věst. C 323, 30.12.2006

– Má se stát vlajkovou lodí evropské inovace, vysílat jasný signál o odhodlání Evropy posílit inovace a inspirovat změnu svých výzkumných institucí.

– Poprvé zahrne všechny tři prvky znalostního trojúhelníku na stejné úrovni. Zvláště vzdělání je vnímáno jako zásadní prvek v procesu inovace.

Komise navrhla vytvořit model „integrovaného Evropského technologického institutu“, který na základě dvouvrstvé struktury kombinuje přístup zdola nahoru a shora dolů. Správní rada zastupující jak průmysl, tak akademickou sféru, zaprvé poskytne strategické pokyny pro výběr, hodnocení a koordinaci *znalostních a inovačních společenství*. Zadruhé se vybere skupina samostatných znalostních a inovačních společenství, které budou provádět práci Evropského technologického institutu po celé Evropě. Budou plně integrovat a vykonávat inovační, výzkumné a vzdělávací činnosti na zadaná témata. Půjde o společné podniky partnerských organizací zastupujících univerzity, výzkumné organizace a podniky.

3.2. Činnosti spolupráce

Úsilí umožnit veřejným výzkumným institucím, aby si s podniky, zejména s malými a středními podniky, vybudovaly účinnější vazby, je v centru činností členských států a Společenství pro provádění cíle 3 % pro výzkum a vývoj uvedeného ve strategii růstu a zaměstnanosti EU. Tyto činnosti se odehrávají v rámci *Výboru pro vědecký a technický výzkum* (CREST), který působí jako rozhraní, aby zavedl do praxe metodu otevřené koordinace, což je politický nástroj pro spolupráci založený zejména na výměně informací a osvědčených postupů. Předchozí části odkazují na některé výsledky této spolupráce, které mají podobu odborného poradenství, politických doporučení, pokynů, vzájemného hodnocení vnitrostátních politik a iniciativy pro zvyšování informovanosti[31].

Tyto činnosti spolupráce budou pokračovat a výsledky by se měly promítnout do akcí členských států pro zlepšení předávání znalostí a vazeb mezi výzkumnými institucemi a průmyslem. Důležité politické iniciativy by měly být zahrnuty do příští generace *vnitrostátních reformních programů* (2008–2011). V návaznosti na seminář uspořádaný v Lisabonu pro vnitrostátní koordinátory pro znalostní partnerství v rámci lisabonské strategie předložily členské státy řadu zajímavých příkladů. Tyto iniciativy jsou však často zjevně vytvořeny z vnitrostátního pohledu a neřeší nadnárodní rozměr předávání znalostí. **Aby se podpořilo úsilí členských států a zlepšil se nadnárodní rozměr některých opatření, mělo by se prozkoumat vytvoření konkrétních iniciativ na úrovni Společenství.**

Dvěma oblastmi, které vyžadují zvláštní úsilí na úrovni členských států a Společenství, jsou vytvoření opatření na míru pro podporu vzájemného působení mezi výzkumnými institucemi a malými a středními podniky a vytvoření nástroje pro měření pokroku:

- ***Podpora vzájemného působení výzkumných institucí a malých a středních podniků***

Většina činností vzájemného působení mezi výzkumnými institucemi a společnostmi se týká velkých firem. Je to dáno tím, že se taková spolupráce považuje za trvanlivější a pravidelnější než spolupráce s malými a středními podniky.

---

[31] Zpráva skupiny odborníků CREST „Podpora reformy veřejných výzkumných středisek a univerzit, zejména podpora předávání znalostí společnosti a průmyslu“ – http://ec.europa.eu/invest-in-research/pdf/download_en/final_crest_report_march2006.pdf

Malé a střední podniky představují pro služby předávání znalostí velmi pestrou klientelu. Výrobní malé a střední podniky v technologicky vyspělých odvětvích mají poměrně vysoké rozpočty na výzkum a vývoj a úzké vazby na akademickou sféru, protože jejich výrobní cykly jsou velmi krátké. V tradičních odvětvích je obvykle schopnost malých a středních podniků aktivně se zapojit do činností předávání znalostí omezována nedostatečnými lidskými a finančními zdroji. Je tudíž důležité malé a střední podniky povzbuzovat, aby přijímaly nové a vnější znalosti, a rychleji se tak inovovaly.

Příkladem stávajících osvědčených postupů je nizozemský systém *inovačních voucherů*, jehož cílem je umožnit malým a středním podnikům, aby si znalosti a strategické poradenství nakupovaly od výzkumných institucí prostřednictvím inovačních voucherů (v hodnotě 7 500 EUR), a tak se stimulovalo vzájemné působení mezi dodavateli znalostí a malými a středními podniky. Dodavatelé znalostí poté voucher předají agentuře pro inovace *SenterNovem* a obdrží platbu. Pravidla pro státní podporu umožňují podporovat takové poradenské služby z veřejných prostředků[32].

Členské státy by měly využít mechanismy, které mají k dispozici, aby takové činnosti předávání znalostí podpořily (např. inovační vouchery nebo daňové úvěry na výzkum a vývoj umožňující náhradu výzkumu a vývoje prováděného externími výzkumnými institucemi).

- ***Měření pokroku***

Sledovat činnosti předávání znalostí má několik účelů, včetně pomoci výzkumným institucím při podpoře výsledků dosažených pro veřejné blaho. Existuje sice několik hodnocení univerzit, ta se však většinou opírají o akademické ukazatele, jako jsou publikace a počet doktorandů, a neberou v potaz míru využití výsledků výzkumu a vývoje. Existují důkazy[33], **že by porovnávání „činností souvisejících s inovacemi“, zejména pokud by se provádělo na základě srovnání použitelného v celé Evropě, umožnilo, aby výzkumné instituce porovnávaly své výsledky na evropské i na vnitrostátní úrovni**. Pro řešení těchto otázek vytvoří Komise v roce 2007 skupinu odborníků.

3.3. Finanční podpora

- ***Státní podpora***

Cílem nového rámce pro státní podpory pro výzkum, vývoj a inovace je vyjasnit pravidla pro státní podporu, která se vztahují na financování činností výzkumu, vývoje a inovace, včetně financování činností předávání znalostí. Toto vyjasnění pravidel bylo potřebné, protože veřejné výzkumné instituce stále více jednají jako soukromé podniky v oblastech hraničících s tržní činnosti, čímž jsou pro ně otázky státní podpory relevantnější.

---

32 Taková podpora by mohla spadat pod ustanovení o poradenských službách v nařízení Komise (ES) č. 70/2001 o použití článků 87 a 88 Smlouvy o ES na státní podpory malým a středním podnikům, Úř. věst. L 10, 13.1.2001, nebo pod bod 5.6 nového rámce pro státní podporu pro výzkum, vývoj a inovace.

33 Zpráva ITTE „Zlepšení institucí pro předávání technologií od vědy podnikům“ – http://ec.europa.eu/enterprise/enterprise_policy/competitiveness/doc/itte_expertgroupreport.pdf

Podle tohoto rámce jsou prvořadé činnosti veřejných výzkumných institucí, zejména provádění nezávislého výzkumu za účelem získání většího množství znalostí a jejich lepšího pochopení, včetně společného výzkumu, a šíření výsledků výzkumu bude zpravidla nehospodářské povahy (tj. nenabízí se žádné zboží nebo služby na existujícím trhu)[34]. Činnosti předávání znalostí jsou nehospodářské povahy, jestliže jsou „vnitřní“[35] a veškerý příjem z těchto činností je investován zpět do primárních činností výzkumných organizací[36].

Je jasné, že se jakákoli hospodářská činnost (např. poradenství, smluvní výzkum, nájem infrastruktur atd.) musí odehrávat za běžných tržních podmínek a že veřejné financování takových činností se obecně považuje za státní podporu, a podléhá tedy příslušným zákonným ustanovením.

Nový rámec také stanoví, že by výzkumné instituce měly samostatně vyčlenit náklady a příjmy hospodářských a nehospodářských činností, aby se předešlo možným křížovým dotacím. K dosažení toho se navrhuje, aby **členské státy povzbuzovaly a umožňovaly zavedení úplného nákladového účetnictví ve výzkumných institucích**, což bude mít další výhodu v tom, že jim to usnadní účast na sedmém rámcovém programu. Pokud se tato opatření nezavedou, může být jakékoli veřejné financování na podporu nehospodářských činností považováno za státní podporu.

- ***Politika soudržnosti EU***

Blízkost výzkumných institucí a podniků často ulehčuje předávání znalostí, což zdůrazňuje klíčovou roli, kterou mohou hrát regionální a místní orgány. Podpora činností předávání znalostí je dostupná prostřednictvím politiky soudržnosti EU jako součást strategie růstu a zaměstnanosti.

Například hlavní nástroj politiky soudržnosti, *Evropský fond pro regionální rozvoj* (ERDF), se využívá na podporu podnikatelských inkubátorů a technologických institutů (infrastruktura a doprovodné služby), které jsou účinnými prostředky pro uvedení znalostí na trh a mohou pomoci vytvořit lepší vazby mezi malými a středními podniky a univerzitami. Dobře řízené podnikatelské inkubátory a seskupování mají významné výhody, které z nich činí vynikající nástroj na předávání znalostí, zejména technologicky vyspělých znalostí. Důležitým prvkem je, že jsou k dispozici služby, které zvyšují pravděpodobnost úspěšného předávání znalostí. Stejně jako podporu infrastruktury poskytne ERDF v období 2000-2006 na inovace a předávání znalostí a na vytváření sítí a partnerství mezi podniky a výzkumnými institucemi též spolufinancování ve výši přibližně 4 miliardy EUR. ERDF tudíž hraje významnou úlohu při umožňování vzájemného působení mezi veřejnými výzkumnými organizacemi a průmyslem, jak v rámci regionů, tak i mezi nimi.

---

34 Bod 3.1.1. rámce.

35 Slovem „vnitřní“ má Komise na mysli, že řízení znalostí výzkumných organizací vykonává oddělení nebo pobočka výzkumné organizace nebo se vykonává ve spolupráci s jinou výzkumnou organizací. Smluvní zadání určitých služeb třetím stranám v otevřeném výběrovém řízení nenarušuje „vnitřní“ povahu těchto činností.

36 Komise musí být informována o všech zbývajících druzích činností předávání technologií, které získaly státní podporu.

Evropský sociální fond (ESF) navíc poskytuje finanční podporu prostřednictvím pomoci osobám (vzdělávání, pokyny atd.) a rozvoje a modernizace vzdělávacích struktur a systémů. V novém programovacím období (2007–2013) se více zdůrazňuje posílení výzkumu a inovace, především prostřednictvím předávání znalostí.

Strategické obecné zásady Společenství pro soudržnost[37] stanovují orientační rámec pro budoucí strategie a programy členských států pro strukturální fondy a fondy soudržnosti. Podpora inovace je jednou z hlavních priorit a pokyny „*Zlepšení znalostí a inovace: cesta k růstu*“ uvádějí rozsah činností pro předávání znalostí a technologií, kterým by se měla věnovat pozornost. **Členské státy by** především **měly více podporovat spolupráci mezi podniky a univerzitami i infrastruktury a služby předávání znalostí**, aby se dále posílil regionální rozměr hospodářství založeného na znalostech.

- ***Rámcové programy ES pro výzkum a vývoj a pro konkurenceschopnost a inovaci***

Nadnárodní předávání znalostí vždy stálo v centru *rámcového programu pro výzkum a technologický rozvoj*. Většina projektů rámcového programu skutečně zahrnuje směs účastníků z veřejného i soukromého sektoru z různých zemí. Některá odvětví, například informační a komunikační technologie, byla v tomto ohledu velmi úspěšná: více než 90 % projektů[38] zahrnuje spolupráci výzkumných institucí a průmyslu. Tím se jasně umožňuje vývoj technologií připravených pro komerční využití. Vedle projektů výzkumu a vývoje rámcový program financuje také meziodvětvovou mobilitu výzkumných zaměstnanců, včetně výměn mezi univerzitami a průmyslem.

Nový *program pro konkurenceschopnost a inovaci* podpoří všechny podoby inovace, partnerství veřejného a soukromého sektoru a opatření pro zlepšení přístupu k financování, včetně úvěrů, rizikového kapitálu a financování ze strany „*business angels*“. Bude také financovat novátorské způsoby umožňující sdílení znalostí mezi výzkumnými institucemi a společnostmi, především u malých a středních podniků[39], i nové iniciativy nadnárodního seskupování. V oblasti ekologické inovace se bude zejména podporovat zavádění inovačních technologií a postupů na trh, a to prostřednictvím pilotních projektů a projektů tržní replikace.

S cílem maximalizovat svůj dopad budou tyto dva rámcové programy pracovat společně, aby nabídly sbírku činností doplňujících projekty výzkumu a vývoje, s cílem podpořit předávání znalostí a využití výsledků výzkumu a vývoje.

Komise samozřejmě spolu s přímou podporou činností předávání znalostí podporuje také výměnu osvědčených postupů na povzbuzení předávání znalostí mezi vládami. V tomto ohledu nabízí Společenství různé příležitosti pro regionální a nadnárodní politické vzdělávání[40].

---

37 KOM(2005) 299 a rozhodnutí Rady 2006/702/ES ze dne 6. října 2006.

38 Podle 6. rámcovém programu.

39 www.europe-innova.org

40 Např. ERAnet, PRO INNO Europe, ERIK a OMC-Net.

4. ZÁVĚR

Vzájemné působení mezi veřejnou výzkumnou základnou a průmyslem se za poslední desetiletí postupně zvýšilo. Toto vzájemné působení může sahat od smluvních výzkumů po výzkum na základě spolupráce, nebo dokonce až po strukturovaná partnerství. Většina takových vzájemných působení zahrnuje předávání znalostí mezi dotčenými zúčastněnými subjekty a posiluje socio-ekonomický dopad výzkumu financovaného z veřejných zdrojů, například vytvořením nových užitečných produktů, nových pracovních míst a někdy i nových společností.

Analýza a politické usměrňování uvedené v tomto sdělení tvoří výchozí bod pro diskuze o společném evropském rámci pro předávání znalostí, aby se pro předávání znalostí vytvořily rovné podmínky a soudržnější evropské prostředí.

Nezávazné pokyny představené v přiloženém pracovním dokumentu útvarů Komise mají pomoci výzkumným institucím stanovit společné zájmy s průmyslem a umožnit vzájemně přínosné uspořádání předávání znalostí. Tyto pokyny se stanou flexibilním dokumentem, budou doplněny o další práci, kterou vykoná skupina sestavené ze zástupců špičkového průmyslu a akademické sféry... Tato skupina zahájí činnost v roce 2007 a poskytne poradenství ohledně činností, které by mohla podniknout na podporu předávání znalostí v Evropě.

Navíc bude pokračovat spolupráce na úrovni členských států a Společenství v kontextu lisabonské strategie růstu a zaměstnanosti. Významnější politické iniciativy učiněné v této oblasti členskými státy by se měly odrážet ve vnitrostátních reformních *programech*; výměna osvědčených postupů bude nadále Komisí podporována.